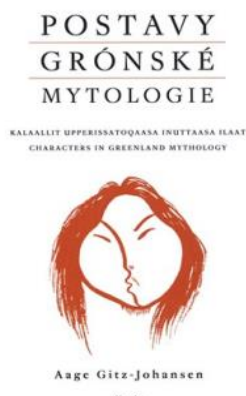
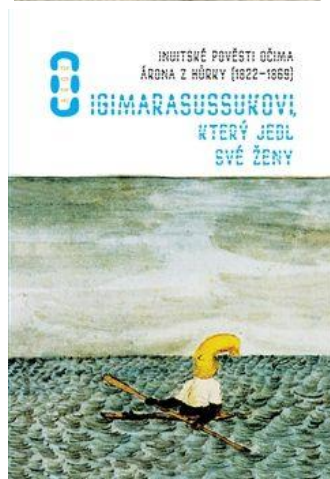
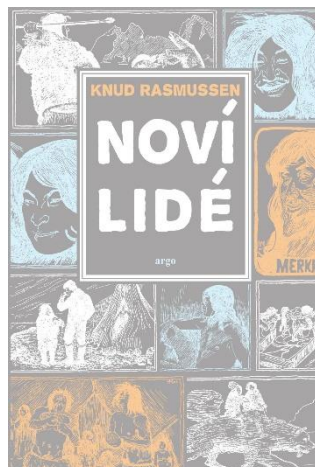

GRÓNSKÉ MÝTY A POVĚSTI V ČESKÉM PŘEKLADU

Přednáška Zdeňka Lyčky, bývalého velvyslance České republiky v Dánsku

Mýty a pověsti byly odjakživa nedílnou součástí života Inuitů usazených v drsném arktickém prostoru. Severští lovci si je navzájem vyprávěli během dlouhé polární noci, nebo když je na cestě zastihla nepohoda a byli nuceni zůstat delší dobu na jednom místě. Mnohé příběhy vysvětlují, jak vzniklo Slunce, Měsíc a hvězdy, proč je příroda taková, jaká je, a proč různá zvířata vypadají tak, jak vypadají. K bezděčné drsnosti a krutosti některých textů se mnohdy těžko nalézají morální opodstatnění nebo odpovídající trest.

Autoři textů:

O uchování mytologických příběhů, bajek, pověstí a písní pro moderní dobu se zasloužil zejména dánsko-grónský polární badatel a spisovatel *Knud Rasmussen (1879–1933)*, který sesbíral většinu grónských mýtů a pověstí a přeložil je do dánštiny. Z jeho rozsáhlého díla vznikl český výbor nazvaný [Grónské mýty a pověsti](#), který přeložili Viola Somogyi a Zdeněk Lyčka. Knihu vydalo nakladatelství Argo v r. 1998 (2. vydání 2007, dotisk 2022) s ilustracemi Martina Velíška, z nichž vznikla unikátní putovní výstava, která procestovala Dánsko (včetně Grónska a Faerských ostrovů), dorazila až na Špicberky a od r. 2013 putuje po Česku, Slovensku, Polsku a Německu. [Více...](#) Nakladatelství Argo vydalo v r. 2018 i Rasmussenovu prvotinu [Noví lidé](#) v českém překladu Zdeňka Lyčky. Některé z Rasmussenových pověstí a pohádky a pověsti dalších grónských autorů převyprávěla pro děti a mládež *Gunvor Bjerreová (1942)*, což se stalo základem českého vydání výboru z jejich textů pod názvem [Pes s drdolem](#) v nakladatelství Argo v r. 2023. Součástí této knihy je také český překlad *Pohádek z východního Grónska (1994)* inuitské spisovatelky *Elisy Maqeoové (1916–2007)*. Texty uvedených autorek přeložil Zdeněk Lyčka. Putovní výstava ilustrací Martina Velíška z této knihy byla dosud představena kromě Česka na Islandu, v Norsku a Německu. Chystá se její uvedení v Dánsku a Grónsku.

Áron z Húrky (1822–1869) jako první grónský umělec vylíčil drsné inuitské pověsti ze zorného úhlu původních obyvatel Arktidy, a to jak písemně, tak ilustracemi. Z dánského překladu jeho grónského originálu, který vytvořila *Kirsten Thistedová (1957)* z Kodaňské univerzity, vznikl český výbor nazvaný [O Iqimarasussukovi, který jedl své ženy / Inuitské pověsti očima Árona z Húrky \(1822–1869\)](#). Knihu vydalo nakladatelství Argo v roce 2016 a do češtiny ji přeložil Zdeněk Lyčka. Z Áronových ilustrací vznikla putovní výstava, která procestovala Grónsko, Německo a Polsko a nyní putuje po Česku.

Výtvarník *Aage Gitz-Johansen (1897–1977)* je autorem útlé knížky textů a ilustrací [Postavy grónské mytologie](#), kterou v české, anglické a grónské verzi vydalo v roce 2018 nakladatelství Meander. Autorem českého překladu je Zdeněk Lyčka.

Ole Jørgensen (1943) je autorem knihy [Duše, buď krásná](#), kterou vydalo nakladatelství Argo v roce 2018 v českém překladu Zdeňka Lyčky. Autor shromáždil a do tematických sekcí odborně setřídil nesmírné množství literárního, fotografického a uměleckého materiálu o Inuitech v Grónsku, v Kanadě a na Aljašce. Popisuje šamany, pomocné duchy, duši, tělo, jméno, rodinu a každodenní život, lidmi stvořené bůžky, amulety, tupilaky a další nadpřirozené bytosti, zaříkadla, ale také šamanské bubínky, bubnové písně, tanec, masky a sportovní hry. Velký prostor dává psanému slovu – básním, písňovým textům, bajkám, mýtům a pověstem. Stovky fotografií, ilustrací, kreseb a map ve vynikající kombinaci s texty jsou bohatým zdrojem informací o velmi intenzivním duchovním životě Inuitů.

Ilustrátoři českých překladů:

Více o překladech grónských mýtů a pověstí a výtvarném zpracování se dozvíte na přednášce.

Informace o přednášejícím (zdenalvcka@gmail.com, mob. 776 750 488):

Zdeněk Lyčka a Knud Rasmussen

PhDr. Ing. Zdeněk Lyčka (1958) vystudoval systémové inženýrství na VŠB v Ostravě a moderní filologii se specializací dánština-angličtina na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Před sametovou revolucí pracoval jako programátor, v roce 1990 nastoupil na MZV. V letech 1991–96 působil na československém (českém) velvyslanectví v Kodani, v letech 1998 až 2002 byl ředitelem Českého centra ve Stockholmu a v letech 2008–13

velvyslancem České republiky v Dánsku. Do roku 2016 byl generálním ředitelem Českých center. Překládá severskou a anglo-americkou literaturu a píše autorské texty. Spolu s Violou Somogyi získal tvůrčí odměnu v rámci Ceny Josefa Jungmanna 1998 za překlad Grónských mýtů a pověstí Knuda Rasmussena. V českých, dánských, grónských, švédských, polských a amerických médiích publikoval desítky článků a statí se severskou, kulturní a krajanskou tematikou. V létě jezdí na mořském kajaku a v zimě na běžkách. Čtrnáctkrát absolvoval Vasův běh ve Švédsku a v roce 2010 Arctic Circle Race v Grónsku. V roce 2011 přešel na lyžích grónský ledovec a v roce 2020 se vydal po stopách čs. legionářů přes zamrzlý Bajkal. V letech 2014–23 splul na mořském kajaku sedm evropských řek: Labe, Dunaj, Odru, Rhônu, Rýn, Vislu a Sein. Od roku 2018 pořádá každoroční Arktický festival (www.arktickyfestival.cz).